

Напрямки управління дебіторською заборгованістю

УДК 658.15

Литвиненко А. О., викладач
кафедри бух. обліку ХНЕУ ім. С. Кузнеця;
Литвиненко О. Д., доцент
кафедри фінансів ХТЕІ КНТЕУ

За сучасних умов господарювання найскладнішим питанням є управління дебіторською заборгованістю, яке перш за все пов'язано з проблемою неплатежів. Існуюча нестабільність економічної ситуації призводить до істотного збільшення ризиків при продажу товарів, проведенні робіт, наданні послуг з відстрочкою платежу. Підприємства першочергово розв'язують власні проблеми, незважаючи на виконання фінансових зобов'язань із платежів перед контрагентами. Наявність значних розмірів дебіторської заборгованості знижує ліквідність активів підприємства, негативно впливає на фінансову платоспроможність, а також відволікає грошові кошти. Однак наявність певного обсягу дебіторської заборгованості є необхідним результатом господарської діяльності підприємства, а оптимізація її обсягу — одним із найважливіших завдань, які повинно вирішувати підприємство у процесі управління оборотним капіталом [1]. У таких умовах дедалі більше зростає необхідність управління дебіторською заборгованістю.

Дослідженню проблем аналізу та управління дебіторської заборгованості присвячені роботи вітчизняних вчених: О. Бородкіна, Ф.Бутинця, О. Горбачової, Л. Лахай, Л. Прус, О. Рибалко, М. Б. Сичової, О.Тучака, О.Павловської, І.Пилипенка, М.Пушкаря [1, 2, 3, 4, 5].

Окремо необхідно виділити зарубіжних вчених, таких як: Стоун Д., Хитчинг К., Дж. Ван Хорн, Зві Боді, Роберт К.Мертон, Б.Райзберг які також приділяли увагу вирішенню даного питання [4].

Глобальна фінансова криза змусила підприємства оптимізувати фінансові ресурси, систему розрахунків, як усередині групи взаємопов'язаних компаній, так і з контрагентами з метою підтримання на прийнятному рівні фінансової стійкості підприємства, зміцненню його позицій на ринку. Але якщо на підприємстві відсутня політика управління

дебіторською заборгованістю (тобто відстрочення платежу надається всім бажаним без винятку в межах наявної на підприємстві кількості товару), то швидше зростають витрати на обслуговування дебіторської заборгованості та сума безнадійних боргів.

У сучасних умовах господарювання розробка ефективного управління дебіторською заборгованістю є одним із ключових завдань у вирішенні задач підприємства з позиції забезпечення належного рівня фінансової безпеки та досягнення позитивних результатів у фінансовому оздоровленні [3].

Як свідчить практика, основною умовою ефективної реалізації політики управління дебіторами виступає дотримання граничних обсягів дебіторської заборгованості та термінів її погашення [2].

Оцінювання дебіторської заборгованості дозволяє зробити висновок про ефективність кредитної політики, що проводиться підприємством, виявити її недоліки і врахувати їх при розробці нової кредитної політики.

Організація інформаційного забезпечення обліку дебіторської заборгованості на підприємстві будь-якої форми власності має важливе значення, оскільки сприяє упорядкуванню інформації, прозорості та достовірності даних із розрахункових операцій за борговими правами [5].

Тому можна виділити такі напрямки управління дебіторською заборгованістю:

- визначення обсягу інвестицій в дебіторську заборгованість;
- формування індивідуальних критеріїв кредитування;
- зниження частки простроченої заборгованості;
- збільшення коефіцієнта оборотності коштів у дебіторській заборгованості;
- розробка системи договірних взаємовідносин з контрагентами з використанням гнучких умов і форм оплати;
- регулювання обсягу кредиторської заборгованості з метою запобігання погіршення фінансової стійкості та ліквідності підприємства;
- запобігання виникненню кредиторської заборгованості з розрахунків по податках та інших обов'язкових платежів;

- оптимізація рівнів різних видів кредиторської заборгованості та частки її загального обсягу в структурі капіталу підприємства;
- вдосконалення маркетингової політики підприємства, спрямованої на розширення обсягів реалізації продукції;
- організація достовірного облікового інформаційного забезпечення.

Таким чином, дебіторська заборгованість як складова обігових активів підприємства має розглядатися з огляду на загальну лінію виробничо-збутової діяльності підприємства, оптимального використання виробничих ресурсів, підвищення продуктивності задіяних видів дебіторської заборгованості на основі застосування сучасних методів аналізу якості управління та дотримання законодавчих, нормативно–правових положень.

Література

1. Горбачова О. М. Облік та аналіз дебіторської заборгованості: проблеми та шляхи їх вирішення / О. М. Горбачова, Л. В. Лахай // Торгівля і ринок України: темат. зб. наук. пр. – Донецьк ДонНУЕТ, 2010. – Вип. 30, Т. 2. – С. 392-399.
2. Прус Л. Р. Управління дебіторською заборгованістю суб'єктів господарювання / Л. Р. Прус // Вісник Хмельницького нац. ун-ту, 2010. – № 1, Т. 2. – С. 126-131.
3. Рибалко О. М. Деякі аспекти ефективного управління дебіторською заборгованістю / О. М. Рибалко, М. Б. Сичова // Вісник Запорізького нац. ун-ту. – 2011. – №1 (9). – С. 164-169.
4. Стоун Д. Бухгалтерский учет и финансовый анализ. Подготовительный курс / Д. Стоун, К. Хитчинг; пер. с англ. Ю. А. Огибиным, Г. Ю. Огибиным. – М. : «Бизнес-Информ», 1997. – 304 с.
5. Тучак О. Управління дебіторською заборгованістю / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.balance.dp.ua/ua/download/balance/debit_borg.htm

Автори:

Литвиненко А. О.
Литвиненко О. Д.